

DO 2008200907969

**Vraag nr. 243 van mevrouw de volksvertegenwoordiger
Maggie De Block van 12 maart 2009 (N.) aan de
Vice-eersteminister en minister van Werk en
Gelijke Kansen:**

Werkgevers. - Gescheiden toiletten voor mannen en vrouwen. - Overmacht.

Uit een praktijkvoorbeeld blijkt dat een bedrijf waar werkzaamheden aan de mannentoiletten worden uitgevoerd, de mannelijke werknemers - bijna een dag na de aanvang van de werken - een mail stuurt om te melden dat de toiletten een aantal dagen buiten gebruik zullen zijn. De mannelijke werknemers wordt met aandrang gevraagd de toiletten dus niet te gebruiken. De verontschuldiging wordt aangeboden voor het ongemak zonder evenwel te voorzien in een alternatief. De mannelijke werknemers van het betreffende bedrijf kunnen met andere woorden tijdens hun werkuren niet naar het toilet gaan.

1. Aangezien een werkgever verplicht wordt te voorzien in gescheiden toiletten voor mannen en vrouwen, mag op die regel een afwijking worden ingesteld in geval van "overmacht", in casu werkzaamheden aan de mannentoiletten die een aantal dagen buiten gebruik zullen zijn?

DO 2008200907969

**Question n° 243 de madame la députée Maggie De
Block du 12 mars 2009 (N.) à la Vice-première
ministre et ministre de l'Emploi et de l'Egalité des
chances:**

Employeurs. - Toilettes séparées pour hommes et femmes. - Force majeure.

Il ressort d'un exemple concret que dans une entreprise où des travaux sont effectués dans les toilettes des hommes, le personnel masculin a reçu un courriel - près d'un jour après le début des travaux - signalant que les toilettes seraient hors d'usage pendant plusieurs jours. Il a dès lors été instamment demandé au personnel masculin de ne pas les utiliser. Des excuses ont été présentées pour les désagréments subis, mais aucune solution de rechange n'a été proposée. En d'autres termes, le personnel masculin de cette entreprise ne pouvait aller aux toilettes pendant les heures ouvrables.

1. Un employeur étant tenu d'aménager des toilettes séparées pour hommes et femmes, une exception ne peut-elle être prévue en cas de "force majeure", en l'occurrence l'exécution de travaux entraînant la mise hors service des toilettes pour hommes pendant plusieurs jours?

2. Mogen mannelijke werknemers met andere woorden per definitie in zulke omstandigheden gebruik maken van de vrouwentoiletten?

3. Zo neen, is de werkgever verplicht om alternatieve mannentoiletten ter beschikking te stellen, bijvoorbeeld door het plaatsen van mobiele toiletten?

4. Kunnen werkgevers gesanctioneerd worden indien zij verzuimen om toiletten voor hun mannelijke werknemers aan te bieden tijdens werkzaamheden waardoor de oorspronkelijke mannentoiletten buiten gebruik zijn?

Antwoord van de Vice-eersteminister en minister van Werk en Gelijke Kansen van 26 juni 2009, op de vraag nr. 243 van mevrouw de volksvertegenwoordiger Maggie De Block van 12 maart 2009 (N.):

De artikelen 92 tot 95 van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming bevatten de reglementaire voorschriften inzake de toiletten.

Krachtens artikel 93 van dat reglement moeten inderdaad afzonderlijke en volledig van elkaar gescheiden toiletten worden voorbehouden aan elk geslacht.

Wanneer er werken uitgevoerd worden aan de toiletten van bijvoorbeeld de mannen, kan de werkgever op dat ogenblik niet voorzien in afzonderlijke toiletten voor deze personen. Hij zal dan ook voor een alternatieve oplossing moeten zorgen.

Wanneer hij niet voorziet in een alternatieve oplossing, is er een inbreuk op de wetgeving die aanleiding kan geven tot de toepassing van strafsancties.

In de praktijk zal in eerste instantie de algemene directie toezicht op het welzijn op het werk nagaan of er aanleiding bestaat om een proces-verbaal op te stellen.

Vervolgens zal de rechtbank in concreto geval per geval beoordelen of de werkgever dient veroordeeld te worden, rekening houdend met de door de werkgever aangevoerde verweermiddelen.

Ik vestig evenwel uw aandacht op het feit dat dit probleem zich in de toekomst wellicht niet meer zal voordoen. Thans bespreekt de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk een ontwerp van koninklijk besluit waarin het volgende bepaald wordt:

"Er moet worden voorzien in aparte sanitaire installaties voor mannen en vrouwen, dan wel in een gescheiden gebruik van deze installaties."

Door deze wijziging van de reglementering, zal het in de toekomst mogelijk worden om de toiletten te gebruiken die toegewezen zijn aan het andere geslacht, wanneer de aparte toiletten tijdelijk buiten gebruik zijn.

2. En d'autres termes, le personnel masculin peut-il utiliser les toilettes pour femmes dans ces circonstances?

3. Dans la négative, l'employeur est-il tenu de mettre des toilettes de remplacement, mobiles par exemple, à la disposition de son personnel masculin?

4. Les employeurs qui omettent de mettre des toilettes de remplacement à la disposition de leur personnel masculin pendant l'exécution de travaux entraînant la mise hors service des toilettes pour hommes peuvent-ils être sanctionnés?

Réponse de la Vice-première ministre et ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances du 26 juin 2009, à la question n° 243 de madame la députée Maggie De Block du 12 mars 2009 (N.):

Les articles 92 à 95 du Règlement général pour la protection du travail contiennent les prescriptions réglementaires relatives aux toilettes.

En vertu de l'article 93 de ce règlement, il faut en effet affecter des toilettes distinctes et complètement séparées à chacun des deux sexes.

Lorsque des travaux sont effectués aux toilettes des hommes, par exemple, l'employeur ne sera pas en mesure à ce moment-là de mettre à disposition de ces personnes des toilettes séparées. Dès lors il devra trouver une solution alternative.

Lorsqu'il ne prévoit pas une solution alternative, il existe une infraction à la législation qui peut donner lieu à l'application de sanctions pénales.

Dans la pratique, la direction générale Contrôle du bien-être au travail, vérifiera d'abord s'il y a lieu de dresser un pro justitia.

Ensuite le tribunal jugera concrètement au cas par cas s'il faut condamner l'employeur, en tenant compte des moyens de défense invoqués par l'employeur.

Néanmoins, j'attire votre attention sur le fait que ce problème ne se posera probablement plus dans le futur. Actuellement, le Conseil supérieur pour la prévention et la protection au travail discute d'un projet d'arrêté royal dans lequel on précise:

"Il faut prévoir des installations sanitaires séparées pour les hommes et les femmes ou une utilisation séparée de ces installations"

Cette modification de la réglementation permettra d'utiliser, dans le futur, les toilettes attribuées à l'autre sexe, lorsque les toilettes séparées sont temporairement hors d'usage.